

Asia: VN/11210/2020

HE laiksi rikoslain 25 luvun 9 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtakunnansyyttäjän toimisto pitää ehdotettua rikoslain 25 luvun 9 §:n syyteoikeussäännöksen muutosta kannatettavana siinä esitetyin tavoin ja perustein. Sellaisenaan se on kuitenkin vielä yksin riittämätön ja tarvitsee tuekseen muitakin lainsäädäntömuutoksia maalittamisilmiön torjumiseksi. Viittaamme poliisihallituksen, Valtakunnansyyttäjänviraston ja laamannien esitykseen 17.6.2019 koskien maalittamisen lainsäädännöllisiä muutostarpeita.

Puheena olevan syyteoikeussäännöksen muuttaminen on perusteltua esitysluonnoksessa esiin tuotujen näkökohtien vuoksi. Kuten luonnoksessa on todettu, mikäli asianomistaja ei vaadi rangaistusta, tutkinta lopetaan, eivätkä erittäin tärkeää yleistä etua perustelevat seikat tule välttämättä syyttäjän tietoon. Lisäperusteluina todettakoon, että rikoslain 25 luvun 9 §:ssä tarkoitetun erittäin tärkeän yleisen edun soveltamiskynnys on siinä määrin korkea, ettei laittoman uhkauksen kohdistuminen henkilöön hänen työtehtäviensä yleensä täytä erittäin tärkeän yleisen edun vaatimusta. Siten, vaikka esitutkinnassa tulisikin ilmi, että henkilö on työtehtäviensä vuoksi joutunut uhkauksen kohteeksi, tutkinta voidaan päättää. Lakivaliokunnan lausunnon (1994 vp - LaVM 22 vp - 94/1993 vp, s. 16) perusteella, erityisen tärkeän yleisen edun voidaan katsoa edellyttävän varsin törkeää rikosta. Näin ollen nykyisessä tilanteessa erittäin tärkeän yleisen edun soveltaminen tavanomaisiin työperusteisiin uhkailutapauksiin vain laintulkintaa muuttamalla ei olisi mahdollista.

Esitysluonnoksessa ei ehdoteta muutettavaksi kunnianloukkausta ja yksityiselämää koskevan tiedon levittämistä koskevia syyteoikeussäännöksiä (RL 24:12.2). Niiden osalta luonnoksessa todetaan (s.27), että syyteoikeusjärjestelyjä saattaisi olla perusteltua arvioida sananvapauslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Ehdotus on kannatettava. Mainittujen rikosten muuttamista virallisen syytteen alaiseksi ei tule harkita. Tämän lisäksi valtakunnansyyttäjän toimisto pitää erittäin tärkeänä, että sananvapauslain 24 §:n säännöstä tarkastellaan uudelleen ja siihen tehdään tarvittavat muutokset. Valtakunnansyyttäjän yksinomainen syyteharkintavalta koskee nykyisin myös sellaisia rikoksia, jotka eivät sijoitu sananvapauden ydinalueelle ja joiden liittyntä sananvapauteen on varsin

etäinen. Esimerkkinä mainittakoon lapsipornon levittäminen. Tässä yhteydessä tulee kokonaisvaltaisesti harkita, minkälaisiin rikoksiin ja rikostyyppisiin valtakunnansyyttäjän yksinomainen syyteharkintavalta on perusteltua ulottaa. Viittaamme tältä osin esitykseen 8.12.2010 dnro 96/61/10 sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 24 §:n 1 momentin muuttamiseksi. Todettakoon, ettei myöskään laitton uhkaus tyyppisesti edellytä pidemmälle menevää punnintaa sananvapauden ja muiden perusoikeuksien välillä. EIS:n ja EIT:n oikeuskäytännön perusteella on selvää, että laitton uhkaus rajautuu sananvapauden suojan ulkopuolelle. Siten rikoksia, jotka eivät vaadi valtakunnansyyttäjän yksinomaisen syyteharkintavallan käyttöä eikä erityistä vaaraa syyttämiskäytännön epäyhtenäisyydestä ole, ei ole tarpeen säätää valtakunnansyyttäjän syytemonopolin piiriin kuuluvaksi.

Syyteoikeussäännöksen muutos muuttaa varsin laajaan henkilöpiiriin kohdistuvat laittomat uhkaukset virallisen syytteen alaisiksi rikoksi ja lisää tutkintaan, syyteharkintaan ja tuomioituinkäsittelyyn tulevien tapausten määriä. Laitonta uhkausta koskevan syyteoikeussäännöksen muuttaminen aiheuttaa sekä poliisille että aluesyyttäjille ja valtakunnansyyttäjän toimistolle lisääntyvää työmäärää. Kaikki julkaistut laittomat uhkaukset, joita rikoslain 25 luvun 9 §:n uudessa 2 momentissa tarkoitetaan, siirtyvät valtakunnansyyttäjän yksinomaiseen syyteharkintavaltaan. Tämän vuoksi on tärkeää että syyttäjälaitoksen resurssit jatkossakin turvataan.

Toiviainen Raija
Syyttäjälaitos

Mantila Anu
Syyttäjälaitos